

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Porozumění čtenému u dětí s rizikem rozvoje gramotnostních obtíží

Autorka práce: Mgr. Veronika Bláhová

V České republice je téma čtení a čtenářské gramotnosti řešeno z mnoha různých pohledů – metodického a didaktického, kdy je důraz kladen na optimální rozvoj čtenářských dovedností a podpora učitele či speciálně pedagogického a psychologického, kdy jsou sledovány děti s problémy v rozvoji čtení. Téma čtení bývá také poměrně častým námětem kvalifikačních prací. Z mezinárodních srovnávacích studií (PISA, PIRLS) víme, že máme přes tento zájem určité problémy v některých oblastech rozvíjející se čtenářské gramotnosti. Zejména bývají uváděny horší čtenářské strategie, nižší schopnost dětí při realizaci postupů navazující na čtení (aplikační oblast). Také je to oblast porozumění čtenému, která bývá někdy považována za upozaděnou při rozvoji čtenářských dovedností, zejména za rozvojem techniky čtení.

Autorka diplomové práce se právě na oblast porozumění čtenému zaměřila. Využila existujících dat z projektu ELDEL, které již byly částečně publikovány. Zde byly v předškolním a časně školním věku sledovány děti s riziky v rozvoji čtenářské gramotnosti – děti se specificky narušeným vývojem řeči a děti s tzv. rodinným rizikem dyslexie. Kromě toho se opřela o data z navazujícího projektu GAUK, kterého je spoluřešitelkou, sledující stejnou kohortu dětí až do třetího ročníku.

Cílem práce bylo detailně se podívat na výsledky dětí na konci prvního ročníku ve zkoušce porozumění čtenému, provést podrobnější analýzu výkonu v tomto testu vzhledem k cílovým skupinám a sledovat vztah mezi výkony v prvním a třetím ročníku, kdy byl použit jiný test porozumění čtenému.

Ve shodě se zadáním práce provedla rešeršní analýzu literárních zdrojů, vybrala nejdůležitější témata, která s jejím zkoumáním korespondují. Je zřejmé, že autorka práce má již zkušenosti s podobným typem práce (je to její druhá diplomová práce), umí s odbornou literaturou pracovat, přičemž ani nejde do přílišných detailů, ani příliš neodbíhá od základního tématu. Tak je postupně představeno téma gramotnosti, dále téma čtení, kde je akcent na dva procesy čtení – dekódování a porozumění čtenému. Prostor věnuje i různým způsobům, jak je možné provádět hodnocení porozumění čtenému. Zde bych snad jen vytkla to, že neudělala vyčerpávající přehled našich diagnostických nástrojů, nýbrž vybrala jen typické reprezentanty různých přístupů (např. není zmíněna Zkouška Milanova zkouška G a jiné nástroje, které se k hodnocení porozumění čtenému využívají). Opomenuty ale nejsou informace o cílových klinických skupinách, které byly sledovány v obou projektech.

Praktická část obsahuje všechny části, které má mít – stanovení cílů práce a hypotéz, představení vzorku, popis výzkumu, popis použitých metod. Zajímavě – a svědčí to o odborné erudici autorky – je zpracováno statistické vyhodnocení dat. Zde je autorka již pokročilejším studentem, umí vybrat adekvátní statistické metody i je sama použit (pracuje v SPSS), což nebývá vždy zvykem. Výsledky interpretuje citlivě, snaží se zhodnotit míru průkaznosti výsledků, definuje možná zkruslení. Oceňuji také, že je text metodicky přívětivý ke čtenáři – každá hypotéza, která byla ověřována, je shrnuta závěrem, ve kterém jsou kondenzovány základní výsledky i jejich interpretace. Pokud by v budoucnu projektový tým zvažoval dále pracovat na adaptaci zkoušky porozumění čtenému, která byla přejata z Anglie (YARC, Hulme et al., 2009), budou nálezy autorky práce, zejména provedená analýza položek, cenným zdrojem navazujících postupů (např. náhrada otázek).

Při obhajobě prosím autorku, aby se na základě zjištění pokusila formulovat doporučení pro praxi – jak se daný nástroj osvědčil. Protože také pracovala s další zkouškou porozumění (Caravolas, Volín, 2005), která byla použita ve 3. ročníku, jaký je její odborný názor na užívání odlišných typů nástrojů pro hodnocení porozumění? Je zkouška doplňování do vět v nějakém aspektu méně či více „užitečná“ než zkouška, vycházející z kontextu příběhu? Mají oprávněnost oba přístupy nebo by se přiklonila k většímu propracování jednoho z přístupů?

Lze očekávat rozdíly ve sledovaných parametrech čtení mezi skupinami také ve vyšším věku?

V závěru posudku se soustředím na shodu s jinými dokumenty. Při kontrole jich bylo vyhledáno celkem 30, vždy pod 5% výskytem. Při analýze shody se jedná o dvě publikace, se kterými autorka pracovala (Altmanová a kol., 2010, Průcha a kol., 2003) a které byly užity právě ve vyhledaných shodných dokumentech. Protože se ale jedná o přímé citace z daných publikací, nelze vůbec přemýšlet o tom, že by se jednalo o plagiátství.

Práce splňuje kritéria na diplomové práce na katedře psychologie PedF UK v Praze, doporučuji ji tímto k obhajobě a hodnotím ji jako zdařilou.

V Praze dne 9.9.2015

doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Vedoucí diplomové práce